

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Střední Čechy

Inspekční zpráva

Základní škola Čistá, okres Rakovník

270 34 Čistá 127

Identifikátor školy: 600 055 752

Zřizovatel: Obec Čistá, 270 34 Čistá 1

Školský úřad Rakovník, Nádražní 102, 269 01 Rakovník

Termín konání orientační inspekce: 1., 2. a 6. listopadu 2000

Čj.	022 327/00-5080
Signatura	ob6cu105

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní školu navštěvuje v tomto školním roce celkem 78 žáků všech devíti ročníků organizovaných v pěti třídách. Vyučuje se podle vzdělávacího programu Základní škola, č.j. MŠMT 16 847/96-2. Jako povinný cizí jazyk je zavedena němčina. Škola pracuje jako příspěvková organizace v podmínkách právní subjektivity. Velmi dobře udržovaná školní budova poskytuje dostatečný prostor pro hlavní činnost školy. K dispozici je tělocvična, školní hřiště i zázemí pro výuku praktických činností. Součástí školy jsou školní družina a školní jídelna.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk - první stupeň

Časová dotace byla v souladu se schváleným učebním plánem. Nepovinné předměty ani zájmové útvary se vztahem k předmětu nebyly zavedeny. Časové tematické plány zachycovaly všechny specifické složky jazyka; pro první až třetí ročník byly velmi dobře zpracovány, v plánech pro vyšší třídy se vyskytovaly nedostatky - bylo zařazeno téma nad rámec učebních osnov (např. v pátém ročníku bylo uvedeno učivo o stupňování přídavných jmen) nebo některé téma chybělo (např. ve čtvrtém ročníku nebylo zaznamenáno učivo slova mnohoznačná). Předložený časový tematický plán výuky psaní pro čtvrtý ročník byl obsahově totožný s plánem pro pátý ročník. Kontrolou třídních knih ze školního roku 1999/2000 bylo zjištěno, že v pátém ročníku bylo nad rámec učebních osnov probíráno učivo skloňování číslovek a přívlastek. Bezprostřední příprava na všechny hospitované hodiny byla velmi pečlivá. V dlouhodobém plánování výuky byla citelně slabá místa. Celkově byla oblast přípravy a plánování průměrná.

Výuku předmětu zajišťovaly dvě učitelky s příslušnou odbornou a pedagogickou způsobilostí, což se pozitivně odrazilo na kvalitě vyučovacího procesu. Vyučování probíhalo v esteticky pěkně upravených kmenových učebnách. Materiální vybavení pro výuku bylo průměrné, vyučující používaly také vlastní pomůcky. Práce s audiovizuální technikou nebyla zaznamenána, s výjimkou zvukové pomůcky pro rozlišování délek samohlásek. Žáci měli k dispozici učebnice a pracovní sešity, v prvním ročníku používali karty s písmeny. V hodinách se uplatnily obrazové materiály a připravené záznamy na tabulích. Ve většině hodin byly dodržovány psychohygienické zásady, zvláště v prvním a třetím ročníku učitelka pravidelně zařazovala relaxační aktivity, ojediněle byly v této oblasti zaznamenány nedostatky (např. výuka o přestávce, chybějící relaxace). Ve všech třídách dbaly vyučující na správné sezení žáků. Personální podmínky byly vynikající, materiální podmínky měly průměrnou úroveň, psychohygienické podmínky byly velmi dobré.

Vyučovalo se ve třídách s více odděleními. Výuka byla převážně založena na skupinových činnostech, samostatné práci a diferenciaci úkolů. Účelně byly střídány pestré a nápadité činnosti. Zvolené rozmanité vyučovací metody a formy práce byly přiměřené věku a schopnostem žáků. Zvláště žáci prvního až třetího ročníku měli možnost pracovat individuálním tempem. Vyučující si neustále ověřovaly, zda žáci učivu rozumějí. Organizace, metody a formy práce byly celkově velmi dobré.

Ve všech hodinách byly zařazeny vstupní motivační metody. V průběhu hodin učitelky motivovaly žáky především slovní pochvalou, popř. četbou ukázky z umělecké literatury. Mezipředmětové vazby prostupovaly všemi sledovanými hodinami, v menší míře bylo využito aktualizace učiva, v jednom případě byly do výuky začleněny regionální prvky. Především

v nižších ročnících byl důsledně uplatňován individuální přístup k žákům. V prvním a pátém ročníku měli žáci možnost analyzovat chyby. Závěrečné hodnocení a celkové shrnutí učiva nebylo provedeno ve dvou hodinách. Ve většině vyučovacích hodin byli žáci vedeni k sebehodnocení a k hodnocení výsledků práce svých spolužáků. Frekvence průběžné klasifikace byla dostatečná. Celkově byla oblast motivace a hodnocení na velmi dobré úrovni.

Ve všech hospitovaných hodinách byla klidná pracovní atmosféra, vztahy mezi vyučujícími a žáky byly založeny na vzájemné důvěře. Většina žáků pracovala se zájmem. Především v prvním a třetím ročníku byli žáci při skupinových činnostech vedeni ke spolupráci a toleranci. Učitelky dbaly na správné vyjadřování žáků, hlavně při literární výchově a slohovém výcviku měli žáci širší prostor pro rozvoj svých komunikativních schopností. Projevy negativního chování žáků nebyly zaznamenány. Celkově byla spolupráce a komunikace mezi žáky navzájem a mezi žáky a učitelkami hodnocena jako velmi dobrá.

Výuka českého jazyka na prvním stupni byla celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Český jazyk - druhý stupeň a dějepis

Výuka probíhala v souladu se schváleným učebním plánem. Učební plán nebyl doplněn o nepovinné předměty a zájmové útvary se vztahem k českému jazyku nebo dějepisu. Učitel měl sestavené časové tematické plány. Jejich zpracování bylo převážně formální, o čemž svědčily některé zápisy v třídních knihách - např. v třídní knize sedmého ročníku byly za měsíc září uvedeny zápisy o probíraném učivu v literární výchově, které však v plánu nebylo vůbec zachyceno. Některé záznamy v plánech i v třídních knihách obsahovaly příliš obecné údaje - např. „opakování“, „opakování učiva sedmého ročníku“ a pod. Bezprostřední příprava na vyučování byla na průměrné úrovni. Oblast přípravy a plánování výuky měla citelně slabá místa.

Výuku obou předmětů zajišťoval učitel s odbornou a pedagogickou způsobilostí. Vyučovalo se v jazykové a dějepisné učebně. Materiální vybavení pro dané předměty bylo standardní. V dodržování psychohygienických zásad se objevily nedostatky (členění hodiny, chybějící relaxace). Personální podmínky byly z hlediska předepsané způsobilosti vynikající, materiální a psychohygienické podmínky byly průměrné. Podmínky výuky jsou celkově průměrné.

Výuka ve sledovaných hodinách českého jazyka a dějepisu měla jednotvárný průběh, byla založena na frontálních činnostech. Dominantní roli v hodině měl vyučující. Při slohovém výcviku probíhala výuka ve dvou odděleních, neboť vyučovacího procesu se současně zúčastnili žáci šestého a sedmého ročníku. Hodiny českého jazyka měly stejné schéma - samostatná práce, společná kontrola, výklad nebo řízený rozhovor, záznam do sešitů (zčásti diktovaný a zčásti opisovaný z tabule popř. z učebnice). Hodiny dějepisu byly založeny na opakovacím písemném testu a doplněny výkladem. Chyběl prostor pro procvičení nového učiva, v jedné hodině i pro dokončení výkladu. K zefektivnění vyučovacího procesu nebyla uplatněna didaktická technika, ve využívání názorných pomůcek byly značné nedostatky. Jen v jednom případě se někteří žáci aktivně zapojili do výuky (při odhadování významu symbolů obrázkového písma). Zvolené metody nepodporovaly aktivní účast žáků na výuce. Organizace, formy a metody výuky měly celkově citelně slabá místa.

Vstupní motivace byla zařazena v jedné hodině, v průběhu výuky byly jen ve velmi malé míře uplatňovány motivační výzvy. Oblast motivace byla z velké části vyučujícím opomíjena. Učitel během výuky žáky slovně hodnotil, ojediněle jejich výkony klasifikoval. Po většinu vyučování byli žáci pasivní. Ve sledovaných hodinách nebylo provedeno celkové shrnutí učiva a závěrečné zhodnocení. Klasifikace žáků z vědomostí dějepisného učiva byla založena převážně na písemných projevech. Oblast motivace a hodnocení měla citelně slabá místa.

Úroveň verbální komunikace vyučujícího byla jen průměrná, málo dbal na spisovné

vyjadřování. Komunikačním dovednostem nebyla celkově ve výuce věnována dostatečná pozornost. Vztahy mezi učitelem a žáky byly přátelské. Komunikace a interakce byly celkově průměrné.

Výuka českého jazyka na druhém stupni a dějepisu měla citelně slabá místa.

Matematika - první stupeň

Časová dotace přidělená předmětu odpovídá učebnímu plánu přijatého vzdělávacího programu. Probírané učivo respektovalo osnovy pro jednotlivé ročníky. Osnovám odpovídal rovněž obsah časových tematických plánů. Na zhlédnuté hodiny byly učitelky velmi dobře připraveny. Plánování a příprava učiva byly celkově na velmi dobré úrovni.

Předmětu vyučují tři učitelky s dlouhodobou pedagogickou praxí a s příslušnou pedagogickou i odbornou způsobilostí pro výuku na prvním stupni základní školy. Personální podmínky jsou vynikající.

Výuka většinou probíhala v pěkném a podnětném prostředí kmenových učeben. Jedna z hodin se uskutečnila v méně příjemném prostředí tzv. počítačové pracovny. Žáci měli k dispozici platné učebnice a učební texty, sešity a namnožené texty. Využívána byla počítadla a další názorné pomůcky. V jedné hodině použila učitelka didaktickou techniku. S počítači děti nepracovaly. Materiální podmínky výuky byly celkově na průměrné úrovni, vynikající v první třídě.

Atmosféra ve všech sledovaných hodinách byla příjemná a pracovní. Podle potřeby vyučující zařadily v průběhu výuky krátké relaxační chvíle. Z hlediska psychohygieny se jednalo o velmi dobře vedené hodiny.

Výuka byla vesměs organizována na základě činností žáků. Podle potřeby učitelky věnovaly některým žákům individuální péči. Učivo bylo dostatečně procvičováno a upevňováno. Užito bylo názorných pomůcek. Vynikající organizaci měla hodina v první třídě. Celkově byla organizace hodin na velmi dobré úrovni.

V úvodu hodin byly žákům sděleny cíle výuky. V dalším průběhu hodin byli žáci povzbuzováni, chváleni a pozitivně hodnoceni. Motivováni byli také zajímavým obsahem učiva a jeho aktualizací. V závěru hodin nechybělo shrnutí a zhodnocení. Motivace ve zhlédnutých hodinách byla celkově velmi dobrá.

Žáci znali a ochotně dodržovali pravidla komunikace. Dostávali prostor pro vyjadřování vlastních myšlenek. Projevovali pozitivní vztah k výuce i k vyučujícím. Komunikace ve sledovaných hodinách byla hodnocena jako vynikající.

Celkově byla zhlédnutá výuka matematiky na prvním stupni hodnocena jako velmi dobrá.

Matematika - druhý stupeň a fyzika

Hodinová dotace předmětů ve všech ročnících odpovídala učebnímu plánu. Probírané učivo respektovalo příslušné osnovy, stejně jako časové tematické plány vyučujících. Zhlédnuté hodiny byly vyučujícími vesměs řádně připraveny. Výuka fyziky byla velmi dobře materiálně zabezpečena. Plánování a příprava výuky byly na velmi dobré úrovni.

Výuku předmětů zajišťují celkem tři vyučující, z nichž pouze jedna má odbornou a pedagogickou způsobilost pro druhý stupeň základní školy. Zbývající dva vyučující mají pedagogickou a odbornou způsobilost pro první stupeň (jeden z nich i pedagogickou způsobilost pro druhý stupeň) a dlouholetou pedagogickou praxi. Personální podmínky pro výuku matematiky a fyziky na druhém stupni jsou celkově průměrné.

Výuka matematiky probíhala ve standardně zařízených kmenových učebnách, respektive

v pracovních matematiky a zeměpisu. Fyzice bylo vyučováno v kvalitně vybavené a zařízené pracovně. V žádné ze zhlédnutých hodin nebyly využity prostředky didaktické techniky ani výpočetní technika s výukovými programy. Žáci jsou vybaveni platnými učebnicemi a sešity. Podle potřeby dostávají množené texty, k dispozici byly sbírky úloh. Při matematice byly v minimální míře použity názorné pomůcky (např. číselná osa v šestém ročníku). V hodině fyziky měli žáci možnost pracovat s frontálními pomůckami. Materiální podmínky pro matematiku byly hodnoceny jako průměrné, pro fyziku jako velmi dobré.

Atmosféra v hodinách byla převážně pracovní a klidná. Možnost relaxace chyběla. Psychohygienické podmínky byly na průměrné úrovni.

V organizaci hodin matematiky převládala klasická frontální práce. V jedné hodině zařadil vyučující diferenciovanou samostatnou práci, v další hodině měli rychlejší žáci možnost výběru rozšiřujících úkolů. Zaznamenána byla individuální dopomoc vyučujícího některým žákům. Byli však také pozorováni žáci, kteří po značnou část hodiny pasivně opisovali výpočty z tabule. Prvky činnostního učení se objevily pouze v hodině fyziky. Organizace hodin byla celkově průměrná.

Při hodině matematiky v šesté třídě se vyučující snažila žáky pozitivně motivovat povzbuzováním a verbální aktualizací učiva. V dalších hodinách matematiky průběžná motivace a aktualizace většinou chyběla. Při řešení některých úloh měli žáci možnost zpětně si kontrolovat výsledky. V hodině fyziky byli dobře motivováni k provádění vlastního pokusu. Celkově byla motivace žáků v hodinách průměrná.

Pravidla komunikace žáci dodržovali. V některých hodinách se však kázeň opírala o vnější autoritu. V sedmé třídě byli žáci vedeni ke kultivovanému mluvnímu projevu. Vlastní myšlenky žáků a jejich rozvíjení se však v hodinách matematiky objevovaly spíše ojediněle. Úroveň komunikace a interakce při výuce sledovaných předmětů byla hodnocena jako průměrná.

Zhlédnutá výuka skupiny předmětů byla celkově hodnocena stupněm průměrný.

Přírodověda

Časová dotace předmětu je v souladu s učebním plánem vzdělávacího programu. Výuka čtvrtého a pátého ročníku probíhá souběžně v jedné třídě. Předložený učební plán vychází z obsahu používaných učebnic. Nevhodným řazením témat dochází k vzájemné nesourodosti učiva, výuka se zbytečně komplikuje. Časový plán nevěnuje dostatečný prostor závaznému celku „výchova ke zdraví“. Rozšiřující učivo je naopak zařazeno jako učivo základní. Vlastní příprava na vyučovací hodiny byla ze strany učitelky důkladná a zodpovědná, rezervy byly v přípravě přírodnin. Oblast plánování je v souhrnu hodnocena jako průměrná, i když v jednotlivostech vykazovala i slabá místa.

Podmínky, za kterých výuka probíhala, byly celkově velmi dobré. Kmenová učebna je pěkně a funkčně vybavena, její předností je možnost operativního využívání promítací a zvukové techniky. Veškerý prostor je účelně využit pro názornou a podnětnou výuku. Vedle učebny je k dispozici pomůckový kabinet. Nevýhodou je velikost učebny, vzhledem k početnosti třídy je její prostorová kapacita na hranici únosnosti. Omezený prostor dostatečně neumožňuje volit variabilní učební a relaxační metody, zejména formy práce mimo lavice. Vybavenost pomůckami a učebnicemi je na dobré úrovni. Z hlediska personálního zajištění je výuka plně odborná a kvalifikovaná. Učební podmínky byly v souhrnu všech hledisek posouzeny jako velmi dobré.

Organizace výuky byla při dvou odděleních a vyšším počtu žáků náročná, přesto vyučující předvedla schopnost obě skupiny aktivně zaměstnat i zaujmout. V hodinách byly uplatňovány psychohygienické zásady. Ve sledu činností se střídaly frontální i samostatné práce, písemné

opakování, rozhovory; účelně byla využita vyučovací technika. Žáci prokázali dobré pracovní návyky. Přes všeobecně příznivý dojem měly některé zvolené postupy nižší didaktickou hodnotu. Např. pro učivo o lesních listnatých stromech nebyla zvolena vhodná metoda výkladu (učivo bylo probíráno již v prvouce), zásadní chybou byly chybějící multiplikáty přírodnin. Také test, který si vyučující pro žáky vytvořila, byl v řadě otázek nejednoznačný a obsahově diskutabilní vzhledem k učebním osnovám. Z hlediska organizace, forem a metod měla výuka pozitiva a negativa v rovnováze.

Vyučovací hodiny měly pozitivní atmosféru, učitelka žáky často chválila, kontrolovala a hodnotila, posilovala kladný vztah k učebním činnostem. Oblast motivace a hodnocení byla velmi dobrá. Rezervy byly zjištěny v kontrole žákovských sešitů.

Do vztahu učitel - žák se pozitivně promítá i vztah třídní učitelka - třída; děti jsou navyklé na výukový styl a kladené požadavky, školní práce pro ně probíhá v atmosféře bezpečí. Rozvoji komunikativních dovedností byl věnován průměrný prostor. V oblasti interakce a komunikace byla pozitiva a negativa v rovnováze.

Orientační vhled do pedagogické práce v dané třídě svědčil o celkově zodpovědné i tvořivé práci v náročných podmínkách. Výuka přírodovědy byla zhodnocena stupněm průměrný, ve sledovaných jevech byla pozitiva a negativa v rovnováze.

Přírodopis

Časová dotace předmětu je navýšena nad povinné minimum, v každém ročníku se vyučují dvě hodiny přírodopisu týdně. Z ekonomických důvodů se v šestém a sedmém ročníku vždy jedna hodina týdně vyučuje ve spojené třídě. Učební plán pro celý vzdělávací cyklus není zpracován. Tematické časové plány vymezují obsah učiva jen velmi rámcově a z hlediska koordinace učebních cílů mají spíše jen formální význam. Dominantní vliv na rozsah a výběr učiva mají učebnice. V závislosti na jejich obsahu vyučující přetěžuje žáky doplňujícími informacemi, nesprávně rozlišuje základní a rozšiřující učivo. V přírodopisu v osmém ročníku došlo k jeho zdvojení s učivem probíraným s týmiž žáky v sedmém ročníku. Naopak na zásadní učivo z biologie člověka byl rezervován velmi malý časový prostor. Vyučující zjištěné nedostatky odůvodnila přechodem na jiný typ učebnic, zároveň prokázala nevědomost o doplňcích a úpravách učebních osnov z r. 1998.

Experimentální a praktický přístup k výuce je přes extrémně nízké počty žáků ve třídách uplatňován minimálně. Počet provedených laboratorních prací v loňském i letošním roce je velmi nízký. Zápisy o jejich konání v některých třídních knihách za celý rok zcela chybějí (např. v sedmém a osmém ročníku ve škol. roce 1999/2000). Úroveň didaktické přípravy na hodiny se promítla v celkově nízké efektivitě výuky.

Volitelný předmět se zaměřením na přírodovědné předměty byl žákům nabízen v loňském školním roce, v letošním roce zaveden nebyl. Z dokumentace je zřejmé, že i zde byly nedostatky v učebním obsahu a neznalosti učebních osnov.

Oblast plánování vykazuje závažné nedostatky, chyby jsou prokazatelné zejména v loňském školním roce.

Výuka je plně kvalifikovaná, předmět vyučuje odborně způsobilá učitelka s dlouhou pedagogickou praxí na zdejší škole. Hodiny přírodopisu probíhají převážně v odborné pracovně, určené pro předměty fyzika, chemie a přírodopis. Učebna má funkční rozvody vody, plynu a elektřiny k pracovním místům žáků, umožňuje operativní využívání didaktické techniky, navazuje na dobře vybavený pomůckový kabinet. Z psychohygienického hlediska poskytuje žákům vhodné prostředí, z hlediska podnětnosti k výuce přírodopisu je málo

motivující. Žáci ve všech třídách používají nové učebnice jednotné řady, doplněné pracovními sešity. Podmínky pro výuku přírodopisu lze celkově hodnotit jako velmi dobré.

Ve všech hospitovaných hodinách byl žákům sdělen cíl, event. způsob organizace hodiny. Opakovací části hodin měly vždy řadu rezerv i nedostatků, zejména při individuálním zkoušení. Vyučující nevyužívala dostatečně širokou škálu metod a forem práce. Žáci nedostávali čas na přípravu, otázky byly zadávány pouze ústně a bez pomůcek, maximálně byl ukázán obrázek z učebnice. Výběr otázek byl nahodilý, zaměřený pouze na memorování pamětného výkonu. Počet vyzkoušených žáků byl velmi malý, zhodnocení učitelkou bylo nevýrazné a nemotivující. Pozitivem byla snaha zaměstnat vždy celou třídu, žáci obvykle řešili úkoly v pracovních sešitech. Při frontálním opakování se uplatnil zpětný projektor a multiplikátní ukázky přírodnin. Expozice nového učiva byla prezentována pouze v jedné z hodin, a to formou výkladu. Pojmotvorný proces byl nevýrazný, výklad se opíral pouze o text v učebnici. Velký prostor byl pak věnován překreslování obrázku z učebnic do sešitů. V dalších hodinách se jednalo spíše o procvičování nebo rozšiřování již probraného učiva. V osmém ročníku byl zařazen videofilm a práce s literaturou, ve spojené třídě převážně práce s pracovním sešitem. I když některé metody působily efektním dojmem, nesměřovaly účelně k učebním cílům a měly spíše jen motivační význam nebo neúčelně rozšiřovaly učivo. Na fixaci a kontrolu nově získaných nebo upevňovaných vědomostí zbyl velmi malý časový prostor. V hodinách převažovaly klasické frontální formy výuky, podporované různými typy názornosti. Organizace hodin je hodnocena jako průměrná, s pozitivy a negativy v rovnováze.

Vstupní a závěrečné motivace zcela chyběly, během vyučovacích hodin pozornost žáků upoutávaly především technické pomůcky, např. promítnutí filmu nebo transparentní fólie. Prostor pro hodnocení žáků v hodinách byl malý. Nízký počet známek v žákovských knížkách byl zdůvodněn dlouhodobější absencí vyučující. Během učebních procesů žáci dostávali málo příležitostí k přiměřeně náročné seberealizaci a k sebehodnocení. Oblast byla posouzena stupněm pouze vyhovující.

Atmosféra sledovaných hodin byla pouze pracovní, málo radostná a přátelská, i když ve vztahu učitel - žák nebyly zjevné problémy. Žáci se snažili vyhovět všem požadavkům a ukázněně spolupracovali. Prostor pro cíleně rozvíjenou komunikaci byl během výuky velmi malý, kooperativní činnosti podněcující spolupráci nebyly zařazovány. Přístup k výuce byl klasický, transmisivní, s dominantní rolí učitele. Oblast komunikace a interakce byla ve sledovaných hodinách posouzena stupněm průměrný.

Škola má pro výuku přírodopisu velmi dobré podmínky. Z hlediska sledovaných jevů byla výuka v souhrnu hodnocena stupněm ještě vyhovující. Hlavní nedostatky byly zjištěny v neujasněném obsahu učiva i v přístupu a organizaci výuky z hlediska filozofie učebních osnov.

Chemie

Časová dotace předmětu je v souladu se závazným učebním plánem. Obsah učiva je utříděn do velmi jednoduchých časově tematických plánů, které odpovídají učebním osnovám, laboratorní práce jsou zařazovány pouze v osmém ročníku. Sledované hodiny byly předem připravené.

Podmínky k výuce jsou kvalitní, prostorové i materiální zázemí umožňuje progresivní a účinnou výuku. Předností odborné pracovny jsou funkční rozvody, možnost operativního využití promítací techniky a přímo navazující i dobře vybavený pomůckový kabinet. Žáci mají k dispozici souvislou řadu učebnic a pracovních sešitů. Předmět vyučuje učitel s odborností pro první stupeň; ve výuce chemie má ale dlouhou pedagogickou praxi, na zdejší škole působí již mnoho let, zařizoval a budoval odbornou pracovnu. Psychohygienické podmínky prostředí jsou bezproblémové, během výuky nedocházelo k výrazným negativním jevům. Oba ročníky jsou

vyučovány samostatně při maximálních počtech osmi a deseti žáků. Podmínky k výuce jsou velmi dobré, rezervy jsou v uspořádání pomůckového kabinetu.

Zájem žáků o předmět je do značné míry stimulován autoritou učitele, jeho nároky a klasifikací. Žáci znají a přijímají stanovená pravidla, snaží se vyhovět kladeným požadavkům. Během sledovaných hodin nebyla ze strany učitele vědomá a cílená pozitivní motivace zaznamenána v žádné fázi výuky, přesto hodiny probíhaly v atmosféře spolupráce. Pozitivně působilo využívání znalostí z jiných předmětů, zejména z fyziky, i volba některých učebních metod. Frekvence klasifikace byla zjištěna jako spíše nízká, zejména v devátém ročníku. Výroční klasifikace je bez výrazných extrémů. Pozitivní motivace pochvalou je podceňována. Motivace a hodnocení byly posouzeny stupněm průměrný.

Realizační fáze hodin, tzn. jejich organizace, formy a metody měly ve dvou sledovaných hodinách u jediného učitele rozdílnou didaktickou úroveň. Pro teoretické učivo s vysokým podílem chemických výpočtů nebyl zvolen optimální učební postup. Výklad byl nevýrazný, nestrukturovaný, nedokumentovaný názorností. V expozici, fixaci i aplikaci nového učiva byly didaktické nedostatky, hodina byla hodnocena jako pouze vyhovující. Naopak další výuková jednotka v jiné třídě byla velmi dobře časově i organizačně zvládnuta. Učivo umožnilo využití znalostí i pomůcek z fyziky, zařazeny byly různé variabilní činnosti, např. skupinová práce se stavebnicí, promítání, doplňování do pracovních sešitů. Většina učiva byla pouze opakováním, z hlediska rozvoje a pochopení chemických vztahů (např. návaznost stavby atomu na periodický systém prvků) byl obsah mělký. Hodinu lze pozitivně hodnotit především pro atraktivitu opakovacích metod. Realizační fáze sledované výuky je v souhrnu zhodnocena stupněm průměrný.

Interakce a komunikace v hodinách byla slabším článkem výuky. Žáci jsou navyklí na jasná pravidla, důslednost a autoritu. Komunikativní prostor během výuky jim byl dán pouze formou frontálního rozhovoru s učitelem. Otázky byly často i nevhodně formulovány, předurčovaly pouze jednoslovné odpovědi. Individuální zkoušení probíhalo bez časové přípravy dětí, jen s ústním zadáváním otázek. Vztah učitel - žák se projevoval především vzájemným respektem, atmosféra byla pouze pracovní. Ve sledovaném jevu byla pozitiva a negativa v rovnováze.

Výuka chemie byla na základě sledované výuky zhodnocena stupněm průměrný.

Hodnocení kvality vzdělávání

Celkově byla zhlédnutá výuka hodnocena stupněm průměrný.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Podle stručného dokumentu „Plán rozvoje školy“ z roku 1997 je hlavním záměrem školy příprava žáků k praktickým povoláním. K tomu plán uvádí potřebu zlepšení materiálních podmínek pro různé formy výuky praktických činností a informatiky. V oblasti materiálního zajištění výuky praktických činností byla řada úkolů splněna, vybavení výpočetní technikou dosud není na potřebné úrovni. Koncepčnímu záměru (klást důraz na rozvoj praktických dovedností žáků) neodpovídá nabídka volitelných a nepovinných předmětů, která se omezuje pouze na předmět Sportovní aktivity. Další cíle, zejména v oblasti modernizace vyučovacích metod a v oblasti péče o žáky se specifickými poruchami učení v dokumentu uvedeny nejsou.

Na období školního roku je zpracován tzv. Plán práce, který kromě přehledu prázdnin, plánu porad, informačních schůzek a stručné zmínky o možnostech dalšího vzdělávání

pedagogických pracovníků je spíše přehledem funkcí pracovníků a organizace školy.

Výuka probíhá v souladu s učebním plánem vzdělávacího programu. Plánování učiva se v některých případech řídí obsahem učebnic a dochází tak k např. k neopodstatněnému zdvojování probírané látky.

Rezervy jsou též v plánování péče o žáky se specifickými poruchami učení a chování.

Plánování zahrnuje nejdůležitější oblasti činnosti školy, v mnoha ohledech vykazuje rezervy.

Hodnoceno je jako průměrné.

Organizování

Z důvodů nízké naplněnosti tříd udělilo MŠMT škole do konce letošního školního roku výjimku z počtu žáků. Pro udržení školy v obci se na financování mzdových nákladů podílí i zřizovatel. Chybějící mzdové prostředky škola šetří především spojováním a přeskupováním ročníků pro výuku některých předmětů.

Pro nízký počet tříd nemůže být zřízena funkce zástupce ředitele. Jedna z učitelek vykonává na částečný pracovní úvazek také funkci ekonoma školy a vedoucí školní jídelny a zastupuje ředitelku při její případné nepřítomnosti. Všichni vyučující jsou přímo podřízeni ředitelce školy. Poradním orgánem ředitelky je pedagogická rada, z jejichž jednání jsou pořizovány záznamy. Zřízena je funkce výchovného poradce. Metodické orgány ustanoveny nejsou. Na formování školy se dosud nepodílí žakovský poradní orgán. Kompetence pracovníků jsou vymezeny vnitřními dokumenty (Organizační řád školy, Plán práce školy). Povinnosti jsou pracovníkům dostatečně známy.

Dokumentace upravující organizaci výchovně vzdělávacího procesu je vedena, vyskytují se dílčí nedostatky (např. v současných i archivovaných třídních knihách). Neujasněná je forma organizace výuky náboženství.

Nedostatky jsou v řádu školy, který není vypracován podle základních ustanovení § 15 vyhlášky MŠMT č. 291/91 Sb., o základní škole. Zcela chybí ustanovení o povinnostech zaměstnanců školy, není stanovena doba na kterou žáka uvolňuje třídní učitel nebo ředitel školy. Nedostatečně je doplněno ustanovení k prevenci zneužívání návykových látek ve smyslu pokynu MŠMT č.j. 16 227/96-22. Řád obsahuje i některá nevhodná a vůči žákům nedůstojná pravidla. V dokumentu je celkově velmi málo ustanovení, která by žáky pozitivně motivovala ke spoluúčasti na vytváření charakteru školy. Na některé z uvedených nedostatků bylo poukazováno již v inspekční zprávě č.j. 026 268/98-1201 z roku 1998.

Organizace vyučování odpovídá obecně závazným předpisům. Vyučování začíná již v 7:30 hod., což je kritizováno některými rodiči dojíždějících žáků. Komplikovaná dopravní obslužnost ztěžuje také možnosti personálního obsazení školy.

Informace uvnitř školy jsou předávány operativně. Rodiče jsou informováni pomocí žakovských knížek, na informačních schůzkách, popř. si mohou dohodnout návštěvu školy. Při škole pracuje Sdružení rodičů, které zde pomáhá při řešení dílčích problémů. Výroční zpráva o činnosti školy obsahuje stanovené informace, nedostatkem bylo chybějící projednání v pedagogické radě. Na veřejnosti se škola prezentuje publikováním v místním tisku a pořádáním příležitostných vystoupení, např. představením „Školní akademie“, řadu úspěchů pro školu získali někteří žáci v různých soutěžích.

Organizování umožňuje denní provoz školy a je hodnoceno jako průměrné.

Kontrolní mechanismy

Úroveň kontrolní činnosti je celkově nízká, dostatečně nereaguje na akutní problémy a slabá místa, účinnější je v oblasti provozu.

Výuka je kontrolována především formou hospitací, jejichž četnost je nízká a výběr nesystematický. Závěry z hospitací provedených ředitelkou v době inspekce byly málo náročné a převážně pouze popisovaly průběh hodin. O hospitacích jsou pořizovány jednoduché zápisy, projednávány s jednotlivými vyučujícími. Obecné závěry z hospitací se na jednání pedagogické rady objevují sporadicky a omezují se hlavně na výčet pozitiv. Kontrola nepostihuje např. nadměrné užívání písemných forem zkoušení v naukových předmětech, neplnění laboratorních prací, demotivující klasifikaci nebo případy porušování učebních osnov. Rezervy byly zjištěny také v obsahu učiva rodinné výchovy probraného ve školním roce 1999/2000.

V evaluaci školy jsou rezervy, pozitivem je snaha sledovat prospěch bývalých žáků na středních školách.

Kontrola provozu je v daných podmínkách postačující, kontrola práce vyučujících není dostatečně systematická a má nízkou účinnost. V oblasti kontroly jsou citelně slabá místa.

Vedení a motivování pracovníků

Pracovní atmosféra je ovlivněna narušenými interpersonálními vztahy. V těchto podmínkách je systematické vedení lidí k přerodu školy v moderní vzdělávací subjekt obtížné, i když se ředitelka snaží uplatňovat demokratický styl řízení.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků je ředitelkou podporováno. Finanční prostředky na další vzdělávání jsou čerpány účelově. Výběr kurzů převážně ředitelka ponechává na iniciativě jednotlivých pracovníků. Vzhledem k hodinám zhlédnutým inspekci na druhém stupni školy je však využití získávaných poznatků k modernizaci výuky málo účinné, nevyužito je např. také proškolení jedné z učitelek v oblasti speciální pedagogiky.

Vybavení učitelské knihovny a zajištění pedagogického tisku není optimální.

Systém pravidelného hodnocení zaměstnanců není ve škole zaveden. Výstupy z kontrolní činnosti jsou málo využívány k dalšímu motivování pracovníků. Kritéria pro přiznání mimotarifních složek platů mají pouze formální význam a podle inspekčního zjištění jejich obsah zaměstnanci neznali.

Oblast vedení a motivování pracovníků má citelně slabá místa.

Hodnocení kvality řízení

Řízení školy je celkově hodnoceno jako pouze vyhovující.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Výchovné poradenství

Funkci výchovného poradce vykonává učitelka s dlouholetou pedagogickou praxí a požadovaným specializačním studiem. Ke své činnosti využívá samostatný kabinet, učební úvazek má snížen o jednu hodinu. Náplň poradenství vychází z jednoduchého ročního plánu, zkušeností, zvyklostí a operativních potřeb, zaměřuje se především na oblast profesní orientace a administrativu přihlášek. Pevné konzultační hodiny nejsou stanoveny, podle sdělení výchovné

poradkyně se v podmínkách školy neosvědčily a jsou nahrazovány konzultacemi na základě předběžných dohod. V oblasti speciální péče o děti s různými poruchami učení a chování jsou zjevné rezervy. Škola nemá vypracován spolehlivý systém, který by odpovídal pokynům MŠMT; nedostatky jsou jak v administrativní, tak i realizační oblasti, integrační proces není zajištěn. Finanční prostředky pro individuální integraci škola nežádala.

Školní družina

Ve školním roce 2000/2001 byla zřízena dvě oddělení školní družiny, v nichž bylo v době inspekční činnosti zapsáno celkem 43 žáků z prvních až osmých ročníků (dle záznamů v Přehledech výchovně vzdělávací práce). Provoz byl organizován denně od 6:30 do 16:30 hodin. Zájmové útvary pracující jako součást školní družiny nebyly zřízeny. Příspěvek na částečnou úhradu neinvestičních nákladů školní družiny činil 75,- Kč za měsíc.

Výchovně vzdělávací činnost zajišťovaly dvě vychovatelky, z nichž jedna má příslušnou odbornou a pedagogickou způsobilost. Jedna vychovatelka pracovala na zkrácený úvazek. Pro vlastní potřeby využívala školní družina dvě místnosti; jedna byla mimo jiné vybavena počítači, druhá byla účelně zařízena jako herna (její uspořádání je možno měnit), žáci se podíleli svými výtvarnými pracemi na výzdobě, estetika prostředí byla na standardní úrovni. Pro realizaci vzdělávacích činností měla školní družina k dispozici tělocvičnu, hřiště a další prostory školy. Materiální zázemí bylo na velmi dobré úrovni. Školní družina zajišťovala žákům pitný režim. V oblasti dodržování bezpečnosti a psychohygieny nebyly zjištěny nedostatky.

V dokumentu Plánu rozvoje školy 1997/2001 byl stanoven cíl a prostředky realizace práce v druhém oddělení školní družiny (jedná se o oblast práce s počítači). Výchovně vzdělávací činnost vycházela z konkrétních podmínek školní družiny a navazovala na vzdělávací program Základní škola čj. 16 847/96-2. Zvolený časový rozsah provozu vycházel z potřeb žáků a jejich rodičů. Ředitelkou školy byl vydán vnitřní řád školní družiny pod názvem Organizační opatření ŠD při ZŠ v Čisté. Dokument měl z formálního i obsahového hlediska dílčí rezervy (např. chybějící datum vydání nebo zákaz nošení vlastních hraček do školního zařízení). Zápisové listky a přehledy výchovně vzdělávací práce obou oddělení byly vedeny na předepsaných tiskopisech. Mezi povinnou dokumentací nebyl veden docházkový sešit.

Vychovatelky školní družiny jsou členkami pedagogické rady a zúčastňovaly se jejího jednání. Společně s ostatními vyučujícími dbají na slušné chování a jednání žáků a podílejí se na řešení výchovných problémů. Školní družina má vytvořen funkční informační systém (osobní jednání s rodiči či třídními učiteli, písemná sdělení prostřednictvím žákovských knížek a notýsků). Mají možnost zapojit se do dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků; vedoucí vychovatelka dle svých možností poskytuje odbornou a metodickou pomoc své kolegyni. Kontrolu výchovně vzdělávací práce ve školní družině prováděla ředitelka školy (v době inspekční činnosti byly zaznamenány dvě hospitace).

Vedoucí vychovatelka zpracovala Celoroční plán práce, který zachycoval činnosti ve čtyřech ročních obdobích. Týdenní naplň výchovně vzdělávací práce I. oddělení byla členěna na část odpočinkovou, rekreační, zájmovou (estetická, sportovní, přírodovědná činnost aj.), přípravu na vyučování a další aktivity. Na seznámení se základy práce s počítačem byla zaměřena především činnost druhého oddělení. Žáci školní družiny se připravovali také na různé soutěže (např. velmi dobře si vedli v okresním i oblastním kole dopravní soutěže - bližší informace poskytuje Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 1999/2000) a na školní akademii.

Při hospitacích bylo zjištěno, že školní družina umožňovala žákům přípravu na vyučování, která byla založena na společných a individuálních činnostech (didaktické hry, soutěže, samostatná práce). Tělovýchovné činnosti, které byly velmi rozmanité, probíhaly na školním

hřišti, žáci měli možnost výběru z jednotlivých aktivit a seberealizace, byli vedeni k sebehodnocení a k hodnocení výkonů ostatních; dodržovali dohodnutá pravidla chování a jednání. Ve všech sledovaných hodinách byli žáci vhodně motivováni a hlavně v jednom případě rozvíjeli komunikativních schopností. V průběhu konání jednotlivých akcí panovala podnětná a přátelská atmosféra. Vztahy mezi žáky a vychovatelkami byly založeny na vzájemné důvěře.

Výchovně vzdělávací činnost školní družiny byla hodnocena jako velmi dobrá.

Zjištění z dotazníků pro rodiče

Pracovníkům inspekce bylo odevzdáno celkem 48 vyplněných dotazníků, v nichž se zkoumala spokojenost rodičů s materiálními podmínkami školy, s rozšiřující nabídkou školy, s rozvojem osobnosti dítěte ve škole, s informovaností rodičů o školním prospěchu žáků a s možností ovlivnit dění ve škole. V další části se mohli rodiče v podstatě volně vyjádřit k jakékoliv přednosti školy nebo k jejím nedostatkům.

Prosté statistické vyhodnocení ankety vyznívá ve všech položených otázkách pro školu celkově příznivě, v mnoha otázkách se však objevují významné negativní signály, korespondující často s inspekčním zjištěním.

Se systémem volitelných a nepovinných předmětů a zájmových kroužků převládá spokojenost (45%) nad nespokojeností (24%). Tato menšina však oprávněně poukazuje na skutečnost, že ve škole je na druhém stupni zaveden jen jeden volitelný předmět, nepovinné předměty chybějí, zájmové kroužky jsou pouze tři (plus výuka náboženství).

S materiálními podmínkami školy vyslovilo spokojenost 69% rodičů. Sedm procent odpovědí vyjadřuje nespokojenost, poukazováno je na malou míru využívání pomůcek a techniky v hodinách. Jistá spokojenost panuje s postupným zařizováním školy výpočetní technikou.

Celkem 48% odpovědí je spokojeno s rozvojem dítěte ve škole. Silná dvaceti pěti procentní skupina však spokojena není.

Nejvyšší míra spokojenosti (77%) je s informovaností rodičů o výsledcích práce žáků.

Ve volných sděleních rodiče chválí školu za organizování sportovních a kulturních akcí a zájezdů, za pořádání školní akademie a za úspěchy žáků v soutěžích. Pozitivně je vnímán přínos školy pro integritu obce. V ojedinělých případech je chválena výuka konkrétního vyučujícího na prvním stupni školy a činnost školní družiny. Naopak, kritizován je přístup učitelů k výuce dějepisu a německého jazyka. Někteří rodiče postrádají v nabídce školy alespoň nepovinnou formu angličtiny.

Kritizovány jsou rovněž narušené vztahy mezi vyučujícími, organizace výuky od 7:30 hod., spojování ročníků a některé další, statisticky málo frekventované jevy.

Nezanedbatelná skupina (asi 13% respondentů) upozorňovala na odliv žáků z Čisté a přiškolených obcí na jiné základní školy a projevovala obavy z dalšího vývoje v tomto směru.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí ŠÚ Rakovník o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 1. září 1998
- Třídní knihy ze školního roku 1999/2000 a 2000/2001
- Třídní výkazy a katalogové listy
- Dokumentace školní družiny
- Vnitřní řád školy
- Organizační řád
- Rozvrh hodin
- Výkaz o základní škole podle stavu k 30. září 2000
- Podkladová inspekční dokumentace
- Záznamy z pedagogických rad
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/2000
- Plán práce na škol. rok 2000/2001
- Koncepce rozvoje školy
- Časové tematické plány učiva sledovaných předmětů
- Přehled účasti na akcích DVPP Střediska informatiky a služeb Rakovník
- Kritéria pro přiznání a stanovení výše osobních příplatků a mimořádných odměn
- Hospitační záznamy ředitelky školy
- Další pomocné dokumenty a směrnice ředitelky školy
- Dotazníky pro rodiče a pro ředitelku školy
- Inspekční zpráva č.j. 026 268/98-1201 ze 16. června 1998

ZÁVĚR

Podmínky pro práci školy jsou výrazně ovlivněny především nízkými počty žáků. Z ekonomických důvodů je proto nutno spojovat výuku různých ročníků, a to i na druhém stupni, omezena je možnost rozšířené nabídky i např. zavedení druhého cizího jazyka. Personální podmínky a možnosti ředitelky systematicky budovat optimální pedagogický sbor jsou navíc omezeny stavem dopravní obslužnosti v tomto regionu na rozhraní krajů.

Protože škola je v obci chápána jako významný integrující prvek, je prioritou zřizovatele udržet její provoz v plném rozsahu, včetně tříd druhého stupně. Budova je řádně udržovaná, provoz je řádně zabezpečen, zřizovatel se podílí i na úhradě části mzdových prostředků.

Velmi dobré zázemí má škola pro výuku fyziky, chemie, přírodopisu, pracovních činností a tělesné výchovy. Vybavení a materiální podmínky pro výchovně vzdělávací činnost v dalších předmětech jsou na průměrné úrovni. V učebnách prvního stupně je vytvořeno příjemné a podnětné prostředí.

Učební plán je dodržován, osnovy sledovaných předmětů byly až na výjimku plněny.

Na základě orientačního vhledu do práce školy byla lépe hodnocena výuka na prvním stupni.

Výuka českého jazyka a matematiky v prvním až pátém ročníku byla hodnocena jako velmi dobrá, přírodovědy jako průměrná. Výuka na druhém stupni ve skupině předmětů matematika a fyzika a v chemii byla průměrná, v českém jazyce, dějepisu a přírodopisu pouze vyhovující.

Řízení školy zajišťuje běžný denní provoz, operativně reaguje na aktuální potřeby. Z hlediska rozvoje školy a její transformace jsou ve vedení školy rezervy.

Orientační kontrolou nebylo zjištěno nevhodné využívání přidělených finančních prostředků.

Pro výkon inspekce byly vytvořeny velmi dobré podmínky.

Celkově byla zhlédnutá výuka hodnocena stupněm průměrný.

Řízení školy bylo posouzeno jako pouze vyhovující.

Souhrnně byla škola hodnocena jako průměrná.

Doporučení ředitele školy:

- Ve spolupráci s vyučujícími vypracovat učební plány tříd pro ty předměty, které nemají pevně stanovenou týdenní hodinovou dotaci vždy pro celý vzdělávací cyklus - respektovat pokyny MŠMT k organizaci výuky (Soubor pedagogicko-organizačních informací pro základní školy čj. 13095/2000-20).
- Pro ty předměty, kde obsah učiva je koncipován jako celek pro několik ročníků, vyžadovat písemné rozvrstvení tematických okruhů do jednotlivých ročníků.
- Zvýšit úroveň kontrolní činnosti, zaměřit se i na obsahovou náplň výchovných předmětů, zejména rodinné výchovy.
- Zkvalitnit oblast výchovného poradenství, zejména v nabídce péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Pomocí vhodných nástrojů zjišťovat a vyhodnocovat stanoviska rodičovské veřejnosti k nabídce a k činnosti školy.
- Iniciovat vznik žakovského poradního orgánu.
- Přepracovat řád školy.
- V rámci finančních možností průběžně doplňovat učitelskou knihovnu moderní didaktickou literaturou.
- Rozšířit nabídku volitelných předmětů.

Doporučení zřizovateli:

- Zvážit možnost ovlivnění autobusové dopravy ze spádových obcí tak, aby vyučování mohlo začínat později.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Petr Jiroš
Členové týmu	Mgr. Eva Kindlová
	Mgr. Miroslava Březinová

V Berouně dne 4. prosince 2000

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 2000-12-15

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Mgr. Věra Lomičková

Předmětem inspekce bylo důležitější zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň

Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Okresní úřad Rakovník	2001-01-10	022 3/01-5080
Zřizovatel, OÚ Čistá	2001-01-10	022 4/01-5080

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
2000-12-21	022 355/00-5080	Připomínky byly podány.